

ZPRÁVY A RECENZE

ZIVOTNÍ JUBILEUM JAROSLAVA HNÁTA

V lednu 1982 oslavil šedesátiny odborný asistent katedry pedagogiky filozofické fakulty UJEP Ing. PhDr. Jaroslav Hnát, kandidát pedagogických věd. Jeho jméno je po více než dvě desetiletí spjato na UJEP s rozvojem moderní didaktické techniky a s její aplikací při modernizaci výchovně vzdělávací činnosti mnoha fakult, oborů i dílčích disciplín. Narodil se 6. ledna 1922 v Plzni, maturoval v roce 1941 na brněnském III. reálném gymnáziu a po abiturientském kursu pracoval jako textilní technik. Po válce vystudoval na Českém vysokém učení technickém v Praze a působil jako samostatný výzkumný pracovník v textilním průmyslu. V roce 1961 byl přijat na univerzitu a stal se vedoucím Kabinetu názorných pomůcek UJEP. Svou kvalifikaci si současně rozšířil o studium pedagogiky na filozofické fakultě UJEP, dosáhl doktorátu filozofie a na filozofické fakultě Univerzity Komenského v Bratislavě obhájil v roce 1970 kandidaturu pedagogických věd.

Centrem vědecké i pedagogické práce Dr. Hnáta je problematika moderní didaktické techniky. V této oblasti publikoval 58 statí v odborných časopisech a sbornících, je autorem několika velmi hodnotných skript o didaktické technice a výukovém filmu a v kursech didaktické techniky odchoval mnoho posluchačů filozofické a přírodovědecké fakulty UJEP i zájemců z řad učitelů naší univerzity. Svou teoretickou práci spojoval vždy s praktickou činností a za svého působení na univerzitě vytvořil 28 výukových filmů, převážně z lékařské oblasti.

Nemalá je i jeho činnost veřejná. Již v šedesátých letech byl členem vědecké rady Výzkumného ústavu zvukové techniky a filmu, působil jako člen realizační skupiny hlavní komise ministerstva školství pro řízení výzkumu, vývoje a výroby učebních a technických pomůcek na vysokých školách, již po tři desetiletí aktivně pracuje v Socialistické akademii, v Čs. pedagogické společnosti a v Čs. společnosti pro vědeckou kinematografii při ČSAV. Přejeme Ing. Dr. Jaroslavu Hnátovi, CSc., mnoho zdraví i dalších úspěchů v práci na tak významném a potřebném úseku vysokoškolské pedagogické činnosti, jako je další rozvoj didaktické techniky, modernizace a racionalizace výchovně vzdělávací práce s mládeží i s dospělými.

Vladimír Jůva

Žečo Atanasov a kol.: Principy socialistického vzdělávacího systému (Sofia 1981)

V současné době jsme ve všech socialistických státech svědky hluboké obsahové, organizační i metodické přestavby vzdělávacího systému ve shodě s podmínkami rozvinuté socialistické společnosti v etapě vědeckotechnické revoluce. Dochází k stále

širší výměně zkušeností na oficiální půdě mezinárodních vědeckých konferencí, sympózií a seminářů i v neformálních družebních stycích jednotlivých institucí i jednotlivých odborníků. Integrace socialistického systému není jen záležitostí ekonomickou, ale promítá se stále více i do oblasti kulturní, především pak do oblasti vzdělávání a výchovy. Školské soustavy jsou samozřejmě v jednotlivých socialistických státech podmíněny některými tradičními vlivy, které nelze zcela eliminovat. Stále více se však prosazují tendence k postupnému sblížování výchovně vzdělávacích soustav jednotlivých socialistických států za využití pozitivních zkušeností té které země.

Významným příspěvkem k těmto integračním tendencím je pokus o internacionální řešení klíčové otázky socialistických výchovně vzdělávacích soustav — otázky základních principů, na kterých jsou tyto systémy v socialistických zemích budovány a rozvíjeny. Z iniciativy předního bulharského odborníka pedagogických věd profesora sofijské univerzity Žečo Atanasova se vytvořil pětičlenný mezinárodní kolektiv, ve kterém byli zastoupeni za Sovětský svaz profesori kyjevské univerzity A. N. Aleksjuk a A. D. Bondar, za Německou demokratickou republiku profesor Gottfried Ulig z Lipska a za Polskou lidovou republiku profesor Antony Smolalski. Tak vznikla kniha *Principi na socialističeskata obrazovatelna sistema* (Narodna prosveta, Sofija 1981, 300 stran), která přináší podrobnou analýzu jednotlivých principů socialistických výchovně vzdělávacích systémů v podobě relativně samostatných kapitol zpracovaných jednotlivými autory. V publikaci jsou řešeny takové základní principy, jako je rovné právo na vzdělání, společenský a státní charakter vzdělání, všeobecnost a bezplatnost vzdělání, jednotnost vzdělání, jednota vyučování a komunisticke výchovy, spojení vyučování a výchovy se životem a s praxí socialistické výstavby, sblížování všeobecného a profesionálního vzdělání, humanitní a morální charakter vzdělání a výchovy i některé principy další.

Příprava dané publikace jistě nebyla snadná. Je zásluhou redaktora prof. Atanasova, že dokázal jednotlivé příspěvky logicky uspořádat, vzájemně propojit a natolik sblížit, že vznikl ucelený systém základních principů, na kterých se socialistické školství zakládá a na kterých se dále rozvíjí. Jde o plodnou internacionální výměnu zkušeností předních socialistických zemí, jejichž školství má poměrně bohaté tradice a svými zkušenostmi může napomoci i ostatním socialistickým zemím i zemím rozvojovým. Jde o jeden z prvních pokusů, který naplňuje integrační záměry berlínské konference socialistických pedagogů z roku 1974. Z hlediska potřeb socialistické pedagogické teorie i inovace socialistické výchovně vzdělávací praxe by bylo vhodné v tomto směru dále pokračovat. Jistě i československá pedagogika by mohla svým dílem přispět k tomuto hledání společných základů výchovně vzdělávací soustavy budoucí společnosti.

Vladimír Jůva

Vladimír Jůva: Vysoká škola a výchova, UJEP, Brno 1981, 162 s.

Problémy vysokoškolské pedagogiky se dostávají stále více do centra pozornosti v souvislosti s rozvojem vysokých škol i zvyšujícím se počtem vysokoškolských studentů ve studiu denním, dálkovém i postgraduálním. Vědeckotechnická revoluce v našich podmínkách svými nároky na všestranný rozvoj studentů po stránce ideové, politické i odborné staví před současnou vysokou školou nemalé úkoly, které si vyžadují hlubokou modernizaci studia po stránce obsahové, organizační i metodické. Zákonitě se proto stále více zdůrazňuje úloha specifické pedagogické disciplíny — vysokoškolské pedagogiky, která by měla svými rozbory a projekty napomoci v inovačním procesu při řešení koncepce i metodiky výchovně vzdělávací činnosti na vysoké škole.

Vysokoškolská pedagogika má v Československu již poměrně značnou tradici. Na první práce z padesátých let (Chlup, Galla, Hyhlik) navázaly v sedmdesátých letech hlubší pokusy o zpracování některých problémů aktuálních z hlediska dalšího rozvoje vysokých škol (Stěpanovič, Kolář). Stále však chyběla základní syntetická práce, která by umožnila jednotný pohled na výchovně vzdělávací činnost vysoké školy jako celek. V tomto směru přináší odpověď monografie Vladimíra Jůvy *Vysoká škola a výchova*, vydaná v roce 1981 v Spisech Univerzity J. E. Purkyně. Na